

Evne at være Historiefrivere i anførte Forstand, eller ere ved andre Forhold og Embeds-lyser forhindrede deraf; og de Andre, som kunde og vilde hengive sig til dette Kald, have hidtil ikke været istand til at opoffre sig dertil, uden forgællige Livsudsigter. Det er kun at haabe af Fremtiden, at det danske Folk sætter dem, der kunne og ville skrive dets Historie, istand til at leve for dette betydningsfulde Kald. Men ligesom vore Archivsager ikke ere tilbørlig benyttede, saaledes ere de heller ikke engang tilbørlig ordnede eller kjendte. En stor Mængde af dem ere, som bekendt, i Geheime-archivet og staae der under en meget anseet og fortjent Historikers Opsyn; om denne Mand har tilstrækkelige Kræfter under sig til at skaffe Rede i denne Mængde, veed jeg ikke. Men en stor Masse af disse historiske Documenter ligge ogsaa adspredte i de forhenværende Collegiers Archiver, under Tilsyn af Mænd, som, hvor agtværdige de end kunne være i andre Henseender, dog ikke kunne antages at kunne tilbørlig bedømme disse Sagers Værd, da de ere satte til deres Poster af ganske andre Hensyn, end paa Grund af deres historiske Kundskab og Interesse. Og uden at sige Noget til Last for disse Mænd, tør det nok paastaaes, at endeel af hvad disse Archiver indeholdt, i den forgangne Tid er forkommet, er solgt eller forbrugt som andet gammelt Papir og Maculatur. Af Fremtiden maa man haabe, at vi her, som i andre Lande, engang faae en Rigs-archivar og et Rigsarchiv.

For Tiden er der Tale om at bortgive en Samling af Justitsministeriets Archivsager til en Nabostat, Sager, som dog ikke udelukkende angaae denne Nabostat, men som ogsaa for en Deel angaae Lænde og Provindser af den danske Stat, nemlig min Fødeve Børnholm, saa at, hvis denne Samling bortgaves, og jeg engang skulde kunne eller ville fornye det Duffe, jeg havde i min Ungdom, at skrive min Fødeves Historie, jeg da ikke kunde gjøre dette tilbørligt, ikke kunde erholde de fuldt paalidelige og originale Documenter dertil, uden at reise ud af Riget. Men hvorledes det nu forholder sig med denne Bortgivelse eller ikke, skal jeg her ikke videre omhandle. Jeg vil aldeles ikke gaae ind paa denne Sags Realitet. Jeg vil

kun benytte det som Anledning til at opkaste et forfatningsmæssigt og grundlovmæssigt Spørgsmaal, nemlig om saadan Statseendom, som den omtalte, kan bortgives uden Rigsdagens Samtykke. Jeg troer det ikke. En Domaine kan efter Grundloven ikke afhændes uden Rigsdagens Samtykke. En Gaard, et Jordstykke kan vel formeentlig sælges eller bortbyttes mod Æquivalent, men dette Æquivalent, bliver da Statens Eiendom. Derimod uden Æquivalent at bortgive eller afhænde en saadan Gaard eller Jordeiendom, troer jeg ikke Regjeringen kan. Paa samme Maade troer jeg heller ikke den Statseendom, hvormeg her handler, kan uden Æquivalent bortskænktes eller afhændes uden Rigsdagens Samtykke. Men om denne Sag ønsker jeg Regjeringens Erklæring.

Jeg har i min skriftlige Begjæring ønsket Svar paa 2 Spørgsmaal; men det sidste af disse frasalder jeg og forlanger ikke dette Spørgsmaal besvaret. Hvad jeg ønsker besvaret er blot det statsretlige og forfatningsmæssige Spørgsmaal: „Om Regjeringen mener, at den Statseendom, som bestaaer i værdifulde Archivsager, mere end anden Statseendom kan bortgives uden Rigsdagens Samtykke.“

Justitsministeren: Den ærede Spørger har gjentagne Gange i sit Foredrag meddeelt, at han ikke ønskede at gaae ind paa en speciel Sags Realitet, men kun agtede at stille Spørgsmaal om Sagens formelle Side. Jeg skal derfor heller ikke berøre den Sag, hvortil han maaskee nærmest har stget, men udelukkende holde mig til Sagens Formalitet; og jeg maa da tillade mig at sige, at der, saavidt mig bekjendt, ikke har været Spørgsmaal om at bortskænke eller bortgive Noget af Statens værdifulde Archivsager, heller ikke troer Regjeringen efter Grundlovens § 23 at kunne være berettiget til uden Rigsdagens Samtykke at paadrage Staten nogen bebyrdende Forpligtelse med Hensyn til Afstaaelsen af sige Archivsager mere end med andre Statseindomme. En anden Sag er derimod, at Regjeringen heller ikke troer at kunne, ligesaa lidt som den vil, unddrage sig Opfyldelsen af de Staten tractatmæssig allerede paahvilende Forpligtelser; men jeg skal ikke tage Anledning heraf til at berøre